

Европейска
КОМИСИЯ

Европа без граници

Шенгенското пространство

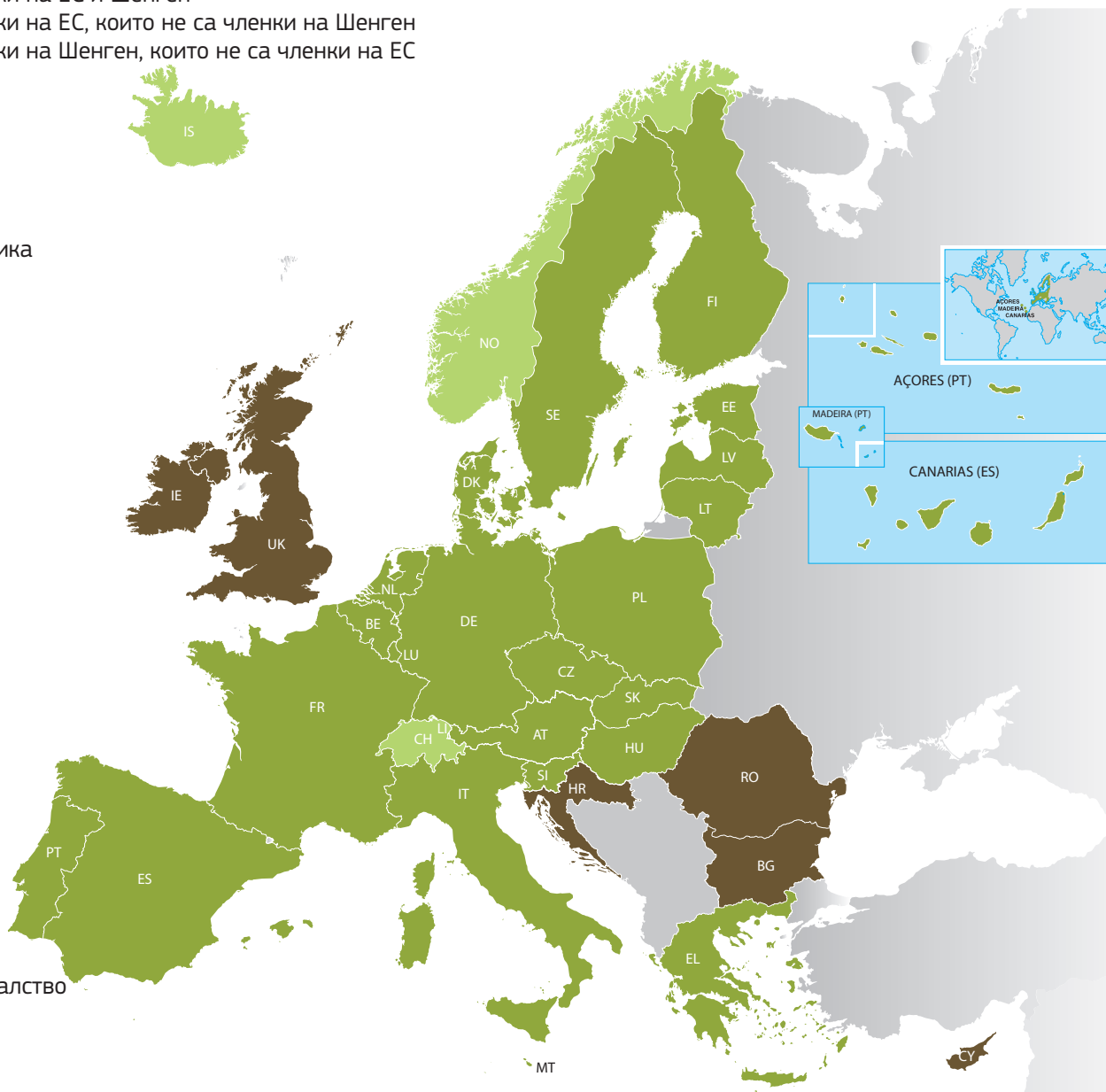

Миграция
и вътрешни
работи

Шенгенското пространство

- държави — членки на ЕС и Шенген
- държави — членки на ЕС, които не са членки на Шенген
- държави — членки на Шенген, които не са членки на ЕС

AT	Австрия
BE	Белгия
BG	България
CH	Швейцария
CY	Кипър
CZ	Чешка република
DE	Германия
DK	Дания
EE	Естония
EL	Гърция
ES	Испания
FI	Финландия
FR	Франция
HR	Хърватия
HU	Унгария
IE	Ирландия
IS	Исландия
IT	Италия
LI	Лихтенщайн
LT	Литва
LU	Люксембург
LV	Латвия
MT	Малта
NL	Нидерландия
NO	Норвегия
PL	Полша
PT	Португалия
RO	Румъния
SE	Швеция
SI	Словения
SK	Словакия
UK	Обединено кралство

Бележка: Последното разширяване на Шенгенското пространство се състоя на 19 декември 2011 г., когато се присъедини Лихтенщайн.

Европа без граници:

Шенгенското пространство

Историята му започва през 1985 г., когато пет държави от ЕС решават да премахнат контрола по вътрешните си граници и така възниква Шенгенското пространство. На континент, където нациите някога са проливали кръв, за да защитават териториите си, днес границите съществуват само на картите. Всяка година европейците осъществяват над 1,25 млрд. пътувания в рамките на Шенгенското пространство. Европа без вътрешни граници носи огромни ползи и на икономиката, което показва колко осезаемо, популярно и успешно е постижението „Шенген“ и значението, което то има за нашия всекидневен живот и за нашите общества. Ние трябва да съхраним и затвърдим това общо постижение.

Премахването на границите, гарантирането на безопасността и изграждането на доверие отнеха много години след двете опустошителни световни войни. Създаването на Шенгенското пространство е едно от най-големите постижения на ЕС и то е необратимо. Днес свободното движение прави Европа по-малка и ни обединява. Радвайте се на това право и го ценете. Хванете влака, качете се на колата и посетете вашите съседи. Всичко това е възможно, без да се замисляте за границите.

Приятно пътуване!

Димитрис Аврамопулос,
комисар по въпросите на миграцията,
вътрешните работи и гражданството

Шенгенското пространство

Шенгенското пространство гарантира свободно пътуване на територията на 26 държави, в които живеят над 400 милиона граждани.

Пространство без граничен контрол по вътрешните граници

Понастоящем Шенгенското пространство се състои от 26 европейски държави, от които 22 са държави — членки на ЕС: Австрия, Белгия, Германия, Гърция, Дания, Естония, Испания, Италия, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция, Чешката република и Швеция, както и Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария.

Фактът, че са част от пространство без контрол по вътрешните граници, означава, че тези държави:

- не извършват гранични проверки по вътрешните си граници (т.е. границите между две държави от Шенгенското пространство);

На вътрешните граници ...

... не преминавате през гранични проверки.

... държавите от Шенгенското пространство трябва да премахнат всички пречки пред непрекъснатия поток на движението по пътищата, като например ненужни ограничения на скоростта.

... полицейски проверки могат да бъдат извършвани, но само въз основа на полицейска информация за възможни заплахи за обществената сигурност или съмнения за трансгранична престъпност.

... проверки могат да бъдат извършвани на пристанища и летища, но само за да се провери дали даденото лице е законният притежател на билета.

- осъществяват хармонизиран контрол въз основа на ясно определени критерии по своите външни граници (т.е. границите между държава от Шенгенското пространство и държава, която не е членка на Шенгенското пространство).

В резултат на това както гражданите на ЕС, така и гражданите на държави, които не са членки на ЕС, могат да пътуват свободно в рамките на Шенгенското пространство и са подлагани на проверка само когато преминават външната граница.

България, Хърватия, Кипър, Ирландия, Румъния и Обединеното кралство са държави от ЕС, които не са или все още не са част от Шенгенското пространство. Това означава, че полетите от някоя от тези държави до шенгенска държава се считат за външни полети и подлежат на гранична проверка. Все пак гражданите на ЕС имат право на свободно движение, когато пътуват в рамките на ЕС, независимо дали държавата е част от Шенген или не. При влизането им в държава — членка на ЕС, която не е членка на Шенгенското пространство, гражданите на ЕС по принцип преминават само през минимални проверки, за да се провери тяхната самоличност въз основа на документите за пътуване (паспорт или лична карта).

Ако смятате, че сте били подложени на неправомерна проверка на вътрешна граница, можете да подадете жалба до Европейската комисия: http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/make_a_complaint_bg.htm.

Присъединяване към Шенгенското пространство

За да се присъединят към Шенгенското пространство, шенгенските държави трябва да докажат, че могат:

- да поемат отговорността за контролиране на външните граници на пространството от името на другите шенгенски държави и за издаване на единни визи за краткосрочно пребиваване (шенгенски визи);
- успешно да си сътрудничат с другите шенгенски държави с цел поддържане на висока степен на сигурност, след като проверките по вътрешните граници бъдат отменени;
- да прилагат набора от шенгенски правила, например правилата за проверки на сухопътните, морските и въздушните граници, за издаване на визи, за полицейско сътрудничество и защита на личните данни;
- да се свързват със и да използват Шенгенската информационна система (ШИС) и Визовата информационна система (ВИС).

Шенгенските държави се подлагат на периодични оценки, за да се контролира дали те прилагат правилно шенгенските правила.

Надеждно защитено пространство

За да се гарантира сигурността в рамките на пространството без граници, шенгенските държави обменят информация с цел справяне с организираната трансгранична престъпност и тероризма. Те задълбочиха полицейското сътрудничество, по-специално чрез преследване по гореща следа, трансгранично наблюдение, създаване на съвместни полицейски центрове и екипи, както и чрез използване на Шенгенската информационна система.

Преследването по гореща следа позволява на полицейските служители от една шенгенска държава, заловили престъпниците в момента на извършване на сериозни нарушения, да преследват извършителите през границата и да ги задържат на територията на друга шенгенска държава.

Трансграничното наблюдение позволява на полицейските служители да продължат наблюдението на заподозрени в извършването на престъпление лица дори през вътрешните граници на Шенгенското пространство.

Особено видими структури на засиленото сътрудничество са центровете за полицейско сътрудничество и съвместните екипи, като до момента шенгенските държави са създали около 50 такива двустранни или многостранни центрове в Европа и значителен брой съвместни екипи. Това позволява

незабавен обмен на информация на регионално равнище и бърза реакция на непосредствени опасности в граничните райони.

Същевременно обаче шенгенските правила позволяват на националните органи да въвеждат отново, по изключение и временно, контрол по вътрешните граници в случай на сериозна заплаха за сигурността или сериозни пропуски на външните граници, които могат да изложат на риск цялостното функциониране на Шенгенското пространство.

За да се улесни законното пътуване, без да се подкопава сигурността, ЕС предоставя на своите държави членки финансиране по частта „Граници“ от фонда „Вътрешна сигурност“. През периода 2014—2020 г. са предоставени на разположение общо 2,76 млрд. евро за засилване на управлението и контрола по външните граници с цел по-успешно справяне с незаконната миграция и подобряване на обработването на заявленията за шенгенска виза. Освен това, за задълбочаването на полицейското сътрудничество и обмена на информация в самото Шенгенско пространство ЕС предоставя 1 млрд. евро по частта „Полиция“ от фонда „Вътрешна сигурност“.

© Европейски съюз

Шенгенска информационна система (ШИС)

Шенгенската информационна система (ШИС) е създадена, за да помогне за поддържането на вътрешната сигурност в шенгенските държави при отсъствието на граничен контрол по вътрешните граници. Тя е мащабна информационна система, която дава възможност на полицейските, миграционните, съдебните и други органи да въвеждат и правят справки по сигнали за изчезнали лица, за лица или предмети, свързани с престъпление, и за граждани на държави, които не членки на ЕС, на които не се разрешава влизането или пребиваването в Шенгенското пространство. По този начин ШИС е крайъгълен камък на сътрудничеството в областта на правоприлагането. Същевременно тя допринася в голяма степен за защитата на външната шенгенска граница.

Право на достъп до ШИС

Всяко лице има право на достъп до своите лични данни в ШИС, както и да иска тяхното поправяне или заличаване.

Ако не сте гражданин на ЕС, може да отправите искането си до консулството на всяка шенгенска държава. Ако сте гражданин на шенгенска държава, може да отправите искането си пряко до компетентния национален орган, отговорен за подаването на сигнали, или непряко чрез националния орган за защита на данните.

За повече информация относно начина за отправяне на искане за достъп до вашите данни вижте насоките на уебсайта на Европейския надзорен орган по защита на данните: <https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/Supervision>.

Шенгенското пространство е обградено от 42 673 км морски граници и 7721 км сухоземни граници.

Пространство с обща външна граница

Шенгенските държави имат обща външна граница, за която, при отсъствието на граничен контрол по вътрешните граници, носят отговорност заедно, за да се гарантира сигурността в рамките на Шенгенското пространство. Все пак осъществяването на успешен контрол по външните граници не означава превръщане на Европа в „крепост“. Точно обратното, от съществено значение е деловите пътувания и туризмът да бъдат насърчавани в името на европейските икономики. Външните граници също така трябва да останат отворени за хората, които идват с цел работа или търсят убежище поради война или преследване.

Гражданите на някои държави, които не са членки на ЕС, се нуждаят от виза, за да влязат в Шенгенското пространство. Шенгенските държави имат общи правила за издаване на шенгенски визи за краткосрочно пребиваване, които са

валидни в рамките на цялото Шенгенско пространство. Тези визи позволяват на съответното лице да пребивава и пътува на териториите на шенгенските държави за максимален срок от 90 дни в рамките на всеки период от 180 дни.

Шенгенските правила включват също така правила за местния граничен трафик, които улесняват влизането в Шенгенското пространство на живеещи в близост до границата граждани на съседни държави, които не са членки на ЕС. Шенгенските държави могат да договарят споразумения със съседните си държави, които не са членки на ЕС, позволяващи на жителите от граничните райони, на които често се налага да прекосяват границата на Шенгенското пространство, да правят това, без да се налага да преминават през редовни гранични проверки или от тях да се изисква шенгенска виза.

Патрулният кораб „Рио Тамбре“ на испанската Гуардия Сивил, патрулиращ в близост до испанския Канарски остров Гран Канария. Закупуването на кораба е финансирано от Фонда на ЕС за външните граници.

Норвежки военни граничари под надзора на полицията от полицейския участък Остфинмарк патрулират на границата с Русия в близост до град Хиркенес в Северна Норвегия. Полицейските снегомобили, част от облеклото и оборудването са закупени с подкрепата на Фонда на ЕС за външните граници.

По външната граница ...

... гражданите на ЕС по принцип преминават през минимални проверки, за да се провери тяхната самоличност въз основа на документите за пътуване.

... гражданите на държави, които не са членки на ЕС, трябва да представят валиден документ за пътуване и виза, ако такава се изисква, или разрешение за пребиваване, както и документи, които удостоверяват целта на пребиваването им и доказват, че притежават достатъчно финансови средства за издръжка по време на престоя си.

Знаете ли, че ...?

... редовно актуализиран списък на държавите, чиито граждани трябва да имат виза, за да влязат на територията на Шенгенското пространство, може да се намери на уебсайта на ГД „Миграция и вътрешни работи“: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/policies/borders-and-visas/visa-policy/index_en.htm.

... заявлението за шенгенска виза трябва да бъде подадено в консулството на шенгенската държава — основна дестинация, която може също така да предостави подробна информация относно процедурата за кандидатстване.

Каква е продължителността на пребиваването в Шенгенското пространство с или без шенгенска виза?

Ако не сте сигурни още колко дни можете да пребивавате в Шенгенското пространство, изчислете броя на оставащите дни с калкулатора за виза за краткосрочно пребиваване: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/index_en.htm.

Визова информационна система (ВИС)

Визовата информационна система (ВИС) е ИТ система, която свързва шенгенските консулства в държавите, които не са членки на ЕС, компетентните национални органи и всички пропускателни пунктове по външните граници на шенгенските държави. Тя позволява на органите за издаване на визи на шенгенските държави да обменят информация относно заявленията за визи, на граничните служители да проверяват с използване на биометрични данни (например пръстови отпечатащи) дали дадено лице, представящо виза, е неин законен притежател, а на компетентните органи — да установяват самоличността на лицата, открити на шенгенска територия без или с подправени документи. ВИС се използва и от органите, компетентни за предоставяне на убежище.

Какво означава Шенген за пътуващите?

Европейците извършват над 1,25 милиарда пътувания в рамките на Шенгенското пространство всяка година.

Когато пътуващият е от държава от ЕС:

Франческа е италианска студентка, която мечтае да посети Швеция с приятелите си. Тя вече си е купила международен билет за влак, но не знае какви документи за пътуване ще са ѝ необходими или дали трябва да се съобрази с някакви специални законови формалности. Като гражданка на ЕС, Франческа има право да влиза във всички държави от ЕС срещу представяне на валиден паспорт или лична карта, но няма да ѝ се наложи да ги показва, когато пътува в рамките на Шенгенското пространство. Въпреки това тя трябва да носи валиден паспорт или лична карта, тъй като органите могат да изискат от нея да докаже самоличността си.

Петер е австриец. Той иска да отиде в Норвегия, но се пита дали за Норвегия се прилагат същите правила относно визите и паспортите като тези за държавите от ЕС. Въпреки че Норвегия не е част от ЕС, тя е член на Шенгенското пространство и прилага правилата за свободно движение. Така че Петер ще трябва да носи само валиден паспорт или лична карта, за да е в състояние да докаже своята самоличност при поискване.

Данута е полякиня и работи в Брюксел. Следващият месец трябва да участва в служебно заседание, което ще се проведе във Варшава, нейният роден град, където живеят родителите ѝ. Тя иска да вземе бебето си Ева, за да прекара известно време с нейните родители. Като граждани на ЕС, Данута и Ева имат право да пътуват навсякъде в ЕС и в Шенгенското

пространство. Правото им не зависи от конкретните обстоятелства, т.е. дали пътуват по служебни или лични причини. Данута трябва единствено да се увери, че тя и Ева имат индивидуални паспорти или лични карти.

Анхел е от Испания. Той лети до България всеки месец, за да посети приятелката си. Въпреки че България е член на ЕС, тя все още не е част от Шенгенското пространство — това се отнася и за други пет държави от ЕС (Хърватия, Кипър, Ирландия, Румъния и Обединеното кралство). Това означава, че когато отива до България или се връща оттам, той трябва да покаже паспорта или личната си карта и да премине през стандартния минимален граничен контрол за граждани на ЕС.

Знаете ли, че ...?

... практическа информация за пътуване в Европа може да се намери на портала „Вашата Европа“: ec.europa.eu/youreurope.

... информационният център Europe Direct отговаря на въпроси по телефона (00800 67891011) и електронна поща: europa.eu/europedirect.

През 2014 г. са издадени почти 16 милиона шенгенски визи за влизане в Шенгенското пространство на пътуващи от държави, които не са членки на ЕС.

Когато пътуващият е от държава, която не е членка на ЕС:

Мартина е канадска студентка, спечелила стипендия, която ще ѝ позволи да прекара два месеца в Сорбоната в Париж, за да проведе проучване за дисертацията си. Преди да се върне в Канада, тя би искала да пътува три седмици в Гърция, Испания и Италия. Като гражданин на държава, която не е членка на ЕС, Мартина може да влиза и да пътува на Шенгенска територия за максимален период от 90 дни, ако отговаря на определени условия за влизане. На първо място, тя трябва да има валиден паспорт. Освен това тя трябва да може да докаже целта на своето пътуване, че разполага със средства за препитание в Европа за планираната продължителност на престоя си и че вече си е закупила билет за връщане (или разполага с достатъчно парични средства, за да го закупи). Като канадска гражданка, Мартина е освободена от изискването за (шенгенска) виза за краткосрочно пребиваване.

Пунжит е от Индия. Планира да прекара ваканцията си, като посети няколко държави от Шенгенското пространство: Гърция, Испания, Франция и Италия. Той ще остане в Европа един месец. Пунжит се нуждае от виза за краткосрочно пребиваване, за да отиде в Европа, защото Индия попада сред онези държави, които не са членки на ЕС, чиито граждани трябва да имат виза, когато преминават външната граница на Шенгенското пространство. Тъй като Пунжит няма една основна дестинация, той следва да кандидатства за виза в посолството или консулството на държавата от ЕС, в която ще остане най-дълго време. Ако престоят му в различните шенгенски държави е с еднаква продължителност, той следва да кандидатства в консулството на държавата на влизане в Шенгенското пространство. Получената виза ще му позволи да се движи в цялото Шенгенско пространство.

Хишам е тунизиец. Живее в Германия и прекарва ваканциите с родителите си в Тунис. На връщане той би искал да отиде на посещение на брат си в Португалия. Той разполага с валидно разрешение за пребиваване, издадено от Германия, която е част от Шенгенското пространство. Това разрешение за пребиваване,

заедно с валиден документ за пътуване, гарантира, че не е необходимо той да кандидатства за виза. Като гражданин на държава, която не е членка на ЕС, Хишам може да влезе в Португалия — друга държава от Шенгенското пространство, за краткосрочно пребиваване без виза само като покаже паспорта си и издаденото от Германия разрешение за пребиваване. Ако Хишам разполага с разрешение за пребиваване, издадено от държава — членка на ЕС, която не е членка на Шенгенското пространство, той нямаше да може да влезе в Шенгенското пространство без виза за краткосрочно пребиваване.

Солинас е боливийка. Тя възнамерява да се премести в Испания, защото си е намерила работа в Мадрид. Солинас планира да остане в Мадрид повече от 90 дни и затова се нуждае от виза за дългосрочно пребиваване или от разрешение за пребиваване. За някои категории работници, като висококвалифицираните работници или изследователите, правото на ЕС поставя изисквания, които гражданите на държави, които не са членки на ЕС, трябва да изпълнят, за да пребивават или работят в ЕС. За категориите работници, които не са регламентирани съгласно правото на ЕС, шенгенските държави сами определят своите собствени изисквания за издаване на визи за дългосрочно пребиваване или разрешения за пребиваване.

Израждането на Шенгенското пространство започна през 1985 г., когато пет държави подписаха Шенгенското споразумение, което определя постепенното премахване на проверките по общите граници. Споразумението беше допълнено от Конвенцията от 1990 г. за прилагане на Споразумението от Шенген, която определя окончателното премахване на граничния контрол по вътрешните граници, както и редица необходими придружаващи мерки. С Конвенцията бяха засилени проверките по външните граници, бяха уточнени процедурите за издаване на единни визи, бе създадена Шенгенската информационна система (ШИС), бе задълбочено полицейското сътрудничество по вътрешните граници и бяха подобрени действията за борба с трафика на наркотици.

Ключови дати

Шенгенското споразумение е наречено така по името на малко село в Люксембург, разположено на пресечната точка на границите на Люксембург, Германия и Франция. Започнало като инициатива между правителствата, шенгенското сътрудничество вече е включено в законодателството и правилата на ЕС.

Юни 1985 г.

Шенгенско споразумение, подписано от Белгия, Германия, Франция, Люксембург и Нидерландия.

Юни 1990 г.

Конвенция за прилагане на Споразумението от Шенген, подписана от Белгия, Германия, Франция, Люксембург и Нидерландия.

Март 1995 г.

Конвенцията влиза в сила и се премахва граничният контрол по вътрешните граници между Белгия, Германия, Испания, Франция, Люксембург, Нидерландия и Португалия (Испания и Португалия подписват споразумението през юни 1991 г.)

Октомври 1997 г.

Премахване на граничния контрол по вътрешните граници с Италия (Споразумението е подписано през ноември 1990 г.)

Декември 1997 г.

Премахване на граничния контрол по вътрешните граници с Австрия (Споразумението е подписано през април 1995 г.)

Jean Weirich, Archives Luxemburger Wort

14 юни 1985 г. — подписване на Шенгенското споразумение от Вилем Фредерик ван Екелен (Нидерландия), Робърт Гьобелс (Люксембург), Катрин Лалюмиер (Франция), Валдемар Шрекенбергер (Германия) и Пол де Кеерсмакер (Белгия).

Май 1999 г.

С Договора от Амстердам шенгенското сътрудничество се включва в правната рамка на ЕС.

Януари 2000 г.

Премахване на граничния контрол по вътрешните граници с Гърция (Споразумението е подписано през ноември 1992 г.)

Март 2001 г.

Премахване на граничния контрол по вътрешните граници с Дания, Финландия, Швеция, Исландия и Норвегия (Споразуменията са подписани през декември 1996 г.)

Декември 2007 г.

Премахване на граничния контрол по сухопътните и морските граници с Чешката република, Естония, Латвия, Литва, Унгария, Малта, Полша, Словения и Словакия

Март 2008 г.

Премахване на граничния контрол по летищата на Чешката република, Естония, Латвия, Литва, Унгария, Малта, Полша, Словения и Словакия

Декември 2008 г.

Премахване на граничния контрол по сухопътните граници с Швейцария (Споразумението е подписано през октомври 2004 г.)

Какво следва занапред?

Понастоящем ЕС работи по програмата „интелигентни граници“ за външните граници. Тя се състои от система за влизане/излизане, която ще подобри граничния контрол и ще се бори с незаконната миграция, като ще направи преминаването на границата по-лесно за често пътуващите и предварително проверени лица.

ЕС работи също така върху промяна на процедурата за издаване на визи, за да се създадат по-добри връзки с други

Март 2009 г.

Премахване на граничния контрол по летищата на Швейцария

Декември 2011 г.

Премахване на граничния контрол по вътрешните граници с Лихтенщайн (Споразумението е подписано през февруари 2008 г.)

области на политиката като туризма и да се улеснят допълнително процедурите за често пътуващите лица. Обмисля се въвеждането на нов тип виза — „виза за обиколно пътуване“, която ще позволява пребиваване на дадено лице на територията на две или повече шенгенски държави с продължителност над 90 дни, но не повече от една година (с възможност за удължаване за още една година).

Повече информация...

... относно шенгенското законодателство и шенгенските правила може да бъде намерена на уебсайта на ГД „Миграция и вътрешни работи“: ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/borders/borders_schengen_en.htm.

... относно миграционното законодателство и миграционните правила на държавите от ЕС може да бъде намерена на имиграционния портал на ЕС: ec.europa.eu/immigration.

ec.europa.eu/home-affairs

ec.europa.eu/commission/2014-2019/avramopoulos

Следете съобщенията ни в Twitter:

@EUHomeAffairs

@Avramopoulos

Служба за публикации

Print	ISBN 978-92-79-46134-7	doi:10.2837/417661
PDF	ISBN 978-92-79-46116-3	doi:10.2837/703696